

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrto leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrto leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 28. januarija 1885.

Obsseg: Kaj storiti, če se živali rog odtrga. — Ogric od hrošce (Maikäfer) črnim borom škodljiv. — C. kr. kmetijska družba kranjska. — Kako nam je sadno drevje na stalnem mestu pravilno oskrbovati? (Dalje.) — Gospodarske novice. — Vprašanja in odgovori. — Iz državnega zbora. — Mnogovrstne novice. — Zamet v stepah. (Dal.) — Naši dopisi. — Novičar

Gospodarske stvari.**Kaj storiti, če se živali rog odtrga.**

Pogosto se zgodi, da si goved rog odtrga. Ta nesreča se včasih pripeti tako, da se rog samo od podstave odkrehne. V tem slučaju zdravljenje ni pretežavno. Krvavi ostanek ali štekelj je treba obvezati z lanenimi ruticami, ki so bile v jesih in žganico namočene. Drugi dan se rana ovije z rutico, ki je s katranovcem pomazana in tako je ranjeni del zavarovan proti poškodovanju od zunaj. Kedar pa je rog odbit tako, da je tudi podlaga njegova zlomljena, tedaj močno kri teče, žival včasih omedli in je sploh jako iznemirjena. Če podstava ni celó prekrehnjena, more se zopet zarasti; če pa je od čela popolnem odlomljena, tedaj se mora rana izgnojiti, predno se celi. V prvem slučaju treba kri zbrisati, kosti lepo zravnavati, skale izvzeti in poskušati s kakošno obvezo, da se razlomljeni deli zopet primejo. V drugem slučaju pa, namreč, če je rogova podstava od čela odtrgana, treba je počakati, da krvavenje preneha. Potem se rana lepo poravná, jama s predivom dopolni, z jesihom namoči ali z raztopljenim galunom in obveže. Rano moramo večkrat izsušiti in s katranovcem pomazati, zlasti poleti, ali tudi s kakošno drugo bridko tvarino, da se mrčesje odganja.

Ogric od hrošca (Maikäfer) črnim borom škodljiv.

Na nasadbah, katere se v političnem okraju postojnskem nahajajo, napravil je ogric, beli črv (Engerling) precejšnjo škodo. Na eni sami nasadbi, katera obsega 10 ha., vničil je blizo 10.000 mladih črnih borovcev.

Koreninice pri stebli na okrog ogloda in drevesca poginejo. Našel sem, da na oni nasadbi, kjer so tla bolj s travo zaraščena, bolj škoduje, kakor na oni, kjer je manj trave.

To zló se dá zmanjšati, in sicer:

1. Da se ob času, ko hrošec leta, iz zaklada za pozgodovanje Krasa odmerijo male nagrade, da se hrošec okoli nasadeb in v nasadbah lovi in pokončuje.

2. Da se po nasadbah v jeseni trava požanje.

3. Da se ogric iz takih lukenj, ker se vidi sadika pokončana, izkopava in vničuje.

S kamnitem svetom, burjo, vročino in mokrino, naposled pa še s hrošci vojskovati se ima gozdar pri pozgodovanji Krasa, in vendar ne obupa. Delo napreduje in v 30 letih bode, ako bomo imeli take vlade, kakor zdaj, ves h kranjski deželi spadajoči Kras pozgoden.

P.

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Seja glavnega odbora dne 25. januarija 1885.

Seji predseduje v nenavzočnosti gospoda predsednika gosp. podpredsednik J. F. Seunig. Navzoči so: družbeni tajnik g. Gustav Pirc, in odborniki gospodje Brus, Goll, Detelja, Jerič, Kastelic, Murnik, Neweklovski, Robič, Witschl in dr. Wurzbach.

Gospod družbeni predsednik baron Wurzbach naznanja glavnemu odboru, da mu zaradi bolezni ni mogoče k seji priti pa ravno tako tudi ne k občnemu zboru, ter prosi, da ga v predsednijskem poslu zastopa gosp. podpredsednik Jos. Fr. Seunig.

Skoraj vse c. k. kmetijske družbe v Avstriji imenujejo svojim zastopnikom v občnem zboru kranjske kmetijske družbe gospoda predsednika, le kmetijska družba v Inomostu gosp. odbornika Brusa in hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo v Zagrebu gosp. tajnika Gustava Pirca.

Glavni odbor se v daljšem razgovoru posvetuje o poročilih in predlogih podružnic in posameznih družbenikov ter naloži poročilo v teh zadevah v občnem zboru gosp. tajniku Pircu.

Sklene se predlagati v imenovanje dopisujočim članom kmetijske družbe gosp. Karola Rambovseka, c. kr. stotnika v pokoji, in posestnika semenske štačije v Zborovu.

Tajnik poroča glavnemu odboru, da je c. k. kmetijsko ministerstvo odobrilo račune o porabi državne subvencije za živinorejo ter da se je ravno na tem ministerstvu tudi predložilo poročilo o porabi subvencije za podkovsko šolo.

Za nove ude se sprejmejo v kmetijsko družbo sledeči gospodje:

Peter Kraigher, posestnik in trgovec v Hrašah,
Jurij Meden, posestnik v Begnjah,
Anton de Schiava, trgovec v Cirknici,
Janez Predič, posestnik v Cirknici,
Janez Žitnik, posestnik v Cirknici,
Janez Pezdirec, posestnik v Dragatuši,
Martin Pečarič, posestnik v Dragatuši,
Janez Ogulin, posestnik v Cerovci,
Andrej Glibé, koperator v Podzemlji,
Matija Ogulin, posestnik v Brezovi rebri,
Franc Kuralt, grajščak v Semiču,
Josip Urbančić, vrtnar kmet. družbe v Ljubljani.

Kako nam je sadno drevje na stalnem mestu pravilno oskrbovati?

Spisal M. Rant.

(Dalje.)

Take sadne vrste in sorte, katerih drevje je treba tako rekoč perijodično obnavljati, so pred vsem: višnje, slive in češplje, potem nekatere jabolčne vrste, kakor: šampanjska reneta (kosmač), zlata parmena (parmaine), velika kaselska reneta itd., med hruškami pa; Vilijamovka, Napoleonova maslenka, bela jesenska maslenka, dobra Lojzika Avranška in druge. Tako omenjal nam je vrli sadjerejski strokovnjak gosp. Herman Göthe leta 1875. ob času kmetijskega tečaja za ljudske učitelje v Mariboru.

Razun onega sadnega drevja, katero je zavoljo izredno-obilne rodovitnosti obnemoglo, obnavljati je domačemu sadjerejcu dalje tudi ono sadno drevje, katero je po viharjih, toči, nepravilnem razvoju vejinega venca in po pozebu trpelo, kakor tudi ono, ki je po raznih boleznih in drugih poškodbah en del vej svoje krone zgubilo. Takemu obnovljenemu sadnemu drevju razvije in razraste se po poganjkih iz starejega lesa zopet nova, lepa in čvrsta vejina krona pogojno, da se je obnovitev pravilno izvršila.

Pri obnavljanju sadnega drevja se je domačemu sadjerejcu poleg onih pravil, katera so mu pri razrejevanju v to služila, da je sadnemu drevju enakomerne in pravilne vejine krone zagotovil, tudi še po sledečem navodu ravnati:

1. Sadno drevje naj se obnavlja ali pomlajuje vselej v mesecih svečanu in sušci.

2. Veje naj se skrajšujejo v dvo- do štiriletni les tako, da drevesna vejina krona tudi v obnovljenem stanu svojo prvotno obliko pravilno in lepo obdrži in ohrani.

3. Rane, katere smo sadnemu drevju s tem prizadejali, ne smejo v svojem premeru nikdar preko 7 do 10 centimetrov ali 2 do 3 stare palce (cole) obsegati (meriti).

4. Veje naj se vselej na gladkem mestu v bližini kakega stranskega izrastka z drevesno žagico ročno odstranijo, rane ob robovih gladko porežejo (pričedijo) in z drevesnim mazilom (najbolje s cepilnim voskom) dobro zamažejo.

5. Po velikosti in obsežnosti drevesne vejine krone in pa po starosti drevesa samega naj se pri obnavljanju 1 ali 2 veji v spodnjem ali pa osrednjem kroninem delu neprikrajšani (celi) pustite zato, da po njih drevo v svoj vrh več živeža dobiva in prejema. Tudi na skrajšanih (obnovljenih) vejah naj se vse stranske vejice in izrastki, katere se pod rézjo nahajajo, popolnoma pri miru in neokrajšane rasti pusté. Te vejice in stranski

izrastki služijo obnovljenemu sadnemu drevju v to, da more ono živež, katerega iz zemlje dobiva in prejema, tudi ob enem koristno porabiti in pravilno prebaviti. S temi je obnovljenemu sadnemu drevju ob enem zagotovljen tudi pravilen tók soka, ker bi sicer v tem obziru zavoljo velike množine odstranjenih (oziroma prikrajšanih) vej velik nered nastati utegnil.

6. Obnovljeno sadno drevo, katero bilo je sicer zdravo, požene na močno prikrajšanih vejah mnogobrojnih in gostih poganjkov; ako bi se vsi ti novi poganjki prosto rasti pustili, spremenili nam bi kmalu celo drevesno vejino krono v pravo pravcato „čumje“. Taki poganjki, kar jih je odveč, ne smejo se pa ob enem, hitro in h krati raz drevo odstraniti, nego odstranjujejo naj se taki „nepotrebneži“ le polagoma in tako dolgo, da slednjič na sadnem drevju le še oni ostanejo, kateri so za pravilno obliko vejine krone obnovljenega drevesa tudi v resnici potrebni.

Obnavljamo ali pomlajujemo navadno češpljevo, jabolčno in hruševo sadno drevje. Povprečna perijoda (čas starosti), v kateri nam je drevje imenovanih treh sadnih plemen obnavljati, bila bi sledeča:

- a) češplje se obnavljajo v starosti do 20. leta;
- b) jabolke in hruške pa (razun uže omenjenih vrst) v starosti do njihovega 40. leta.

Omlajevanje ali obnovljenje v tej starosti na drevju imenovanih treh sadnih plemen pravilno izvršeno, bode brez posebnih nesreč in zadržkov tudi vselej dober in gotov uspeh imelo.

II. Precepljevanje sadnega drevja.

Najgotovejši dokaz, da v kakem kraju domače sadjarstvo v resnici racionalno napreduje, nam je ravno obilica pravilno precepljenega starejšega sadnega drevja; kodar se pa to prevažno sadjarsko opravilo še popolnoma pogreša, je tudi sadjarstvo še na najnižji stopinji, še komaj v plenica in le prav po mačehovino oskrbovano. V resnici britko, a istinito! — Ravno pravilno precepljevanje starejšega sadnega drevja nam je najgotovejši in najverodostojnejši znak, da so v kraju zavedni in racionalni sadjarji, kateri v sadjarstvu resnično napredujejo in jim je na tem vse ležeče, da s precepljevanjem odraščene sadnega drevja v svoje sadovnjake (sadne vrte) mesto sadnih sort, katere le nepomenljivih in malovrednih sadežev rodé, si prizadevajo dobrih, okusnih in na vse strani boljših sadnih vrst in sort vpeljati in zaploditi, katerih sadeži jim bodo v posledici tudi boljšega, večjega in gotovejšega dobička donášali in dajali. Več, tako postopanje nam dalje neovrgljivo svedoči, da se v takih krajih nahajajo naprednjaki, kateri niso le praktično-izurjeni sadjarji, nego imajo do te prekornostne kmetijske stroke tudi pravo veselje in resnično ljubezen, brez katerih dveh lastnosti ni in v nobenem obziru pravega napredka in dobrega vspeha biti ne more.

(Dalje prih.)

Gospodarske novice.

* Splošno deželno razstavo priredi hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo v l. 1890., to je, ob priliki praznovanja petdesetletnice tega društva. Hrvatska vlada bode uže letos stavila v proračun 30.000 gold.

* * *

* „*Peronospora viticola*“, trtna bolezen, koja se tudi na Kranjskem silno razširja, privedla je deželni kulturni svet na Tirolskem do sledečega sklepa: Z ozirom na to, da je po izrekah izvedencev „*Peronospora*